

DET NASJONALE STATSADVOKATEMBETET

FOR BEKIEMPELSE AV ORGANISERT OG ANNEN ALVORLIG KRIMINALITET

Justis- og beredskapsdepartementet
Lovavdelingen

Deres referanse
16/7266 ES SSA/bj

Vår referanse
2016/2001-2

Dato
17. februar 2017

Høring – Forslag til lovendringer som følge av ulike terrorrelaterte folkerettslige forpliktelser

Forslagene til lovendringer er begrunnet i oppfyllelse av ulike folkerettslige forpliktelser og ikke konkrete forslag fra påtalemyndigheten eller PST.

Reiser med terrorformål mv.

Det nasjonale statsadvokatembetet (NAST) er enig med departementet i at straffeloven § 136 a oppfyller kriminaliseringsforpliktelsene i Rigaprotokollen artikkel 2 jf. høringsbrevet punkt 2.4.

NAST er videre enig med departementet i at straffeloven § 136 bokstav d fullt ut oppfyller kriminaliseringsforpliktelsene i Rigaprotokollen art. 3 nr. 2 som gjelder mottakelse av terroropplæring.

Departement har i høringsbrevet fremmet to forslag til lovendring for å kriminalisere reiser med terrorformål. NAST går klart inn for at det bør bli et nytt straffebud, altså alternativ 2. Det er den løsningen vi synes virker mest ryddig og mest i tråd med struktur og systematikk ellers i terrorlovgivningen i straffeloven kapittel 18. Det vises videre til departementets begrunnelse under punkt 2.6.5.2.1 i høringsbrevet.

NAST viser også til at denne løsningen vil best supplere forsøk på aktiv deltagelse i terrororganisasjon i straffeloven § 136a jf. § 16 første ledd.

NAST har pr. i dag iretteført fire saker vedrørende 1902 lovens § 147d (2005 lovens § 136a). De to første sakene er rettskraftige. I den tredje foreligger domfellelse i tingretten som de tiltalte har anket til lagmannsretten og i den fjerde saken er det varslet dom i tingretten i uke 9 (hovedforhandling ble avsluttet i desember 2016).

I den første saken ble to tiltalte brødre domfelt for forsøk på materiell støtte til en terrororganisasjon. De hadde kjøpt klær og utstyr med til dels militært preg som de skulle sende en tredje bror som på det tidspunkt befant seg i Syria og var deltaker i ISIL.

Postadresse:
Postboks 8044 Dep
0030 OSLO

Kontoradresse:
Brynsalléen 4
0667 OSLO

Telefon:
23 17 42 00
Mail:
Post.nasj.cmb@statsadvokatene.no

Telefax:
23 17 42 10

Klar og utstyr ble pakket i en eske og levert til en tredjeperson i Østlands-området som skulle sende esken videre når adressen til broren var klar. For esken ble sendt videre og før den forlot Norge fikk brodrene vite at tredje bror i Syria var drept. De hentet deretter esken hos tredjepersonen og oppbevarte den på bopel inntil den ble beslaglagt av PST.

Forsvarerne prosederte her på at den nedre grensen for forsøk ikke var overtrådt. Borgarting lagmannsrett fant det imidlertid "klart at grensen for straffri forberedelse er overskredet". Den ene av de domfelte brodrene anket dette lovanvendelsesspørsmålet til Høyesterett, men det ble nektet fremmet av Høyesteretts ankeutvalg, jf. HR-2016-00808-U.

I fremmedkriger sak nummer fire er en person tiltalt for forsøk på deltakelse i terrororganisasjonen ISIL. Han ble pågrepet ved "gaten" på Landvetter flyplass da han skulle fly videre til Rhodos. Deretter var planen å ta båt til Tyrkia og deretter dra gjennom Tyrkia og krysse grensen til Syria. Han hadde startet ferden til Syria i Oslo ved å bli kjørt fra Oslo til Göteborg. Tiltalte har sittet varetektsfengslet siden juni 2015 og dom fra Oslo tingrett er som nevnt varslet å foreligge i uke 9.

Det kan derfor legges til grunn at en del av området for en ny bestemmelse om reise med terrorformål allerede er kriminalisert gjennom forsøk på strl. § 136a og strl. § 145 annet ledd som nevnt i høringsbrevet.

Når det gjelder ordlyden i straffebestemmelsen er embetet av den oppfatning at reiser for å "planlegge" også bør rammes. Det synes noe uklart om "planlegge" inngår i "forberede", eventuelt hvor grensen mellom de to alternativene går. Det vises blant annet til sikkerhetsrådsresolusjonen OP 6 bokstav a hvor "planlegge" og "forberede" er egne alternativer. For å unngå uklarhet bør planlegge også inntas. Det legges til at det ikke foreligger noen god grunn for å ramme forberedelser generelt, men ikke planlegge. Planlegge er like straffverdig og kanskje i noen tilfeller mer straffverdig enn mange forberedelseshandlinger. Planlegge virker også mer treffsikkert på eventuelle bakmenn.

Å reise eller å forberede reise for å slutte seg til og delta i en terrororganisasjon er ikke foreslått tatt med i gjerningsbeskrivelsen. Dette er det mest praktiske alternativet i dagens situasjon. Det fremgår av det ovennevnte at dette i dag etter påtalemyndighetens oppfatning vil kunne rammes som forsøk på deltakelse i en terrororganisasjon.

Hvis dette ble inntatt ville det ikke bli noen ny-kriminalisering. I hvert fall vil ny-kriminaliseringen være begrenset. Reisene eller forberedelse av reiser vil gå fra å være forsøk på strl. § 136a til å være en fullbyrdet overtredelse i §136b (Alternativ 2). Dette bør vurderes.

Embetet er enig i at strafferammen bør settes til 6 år.

Når det gjelder skyldkravet bør det være tilstrekkelig med forsett. Det er ikke ønskelig med et særlig skyldkrav.

Når det gjelder ordlyden i det foreslåtte straffebed, støtter vi forslaget om "den som reiser eller påbegynner en reise til et annet land med forsett om...".

Finansiering, organisering og tilrettelegging av reiser med terrorformål

NAST støtter dette forslaget og mener alternativ 2 under punkt 2.7.5.2 er det mest hensiktsmessige idet vi også går inn for en § 136b jf. ovenfor.

Straffeprosessuelle endringer

Embetet støtter de lovforslag som er listet opp under punkt 2.8.2.4.

Terror mot luftfarten

En har ingen sterke oppfatninger rundt de tre alternativene under punkt 3.1.3.4, men synes alternativ 3 virker mest oversiktlig.

Embetet støtter videre lovforslaget under punkt 3.1.4.4.

NAST er videre enig i de endringer som foreslås i punkt 3.2.4.3 vedrørende strl. § 139 om flykapring.

Båndlegging av formuesgoder

Embetet er i utgangspunktet enig med departementet i at norsk rett bør være i samsvar med rekommandasjoner og krav FATF oppstiller, jf. punkt 4.3.4.

NAST støtter derfor de lovgivningsforslag departementet foreslår i kapittel 4.5, 4.6, 4.7 og 4.8.

Likeledes støtter vi forslaget i punkt 4.9, basert på et forslag fra PST, om at strl. §136a foyes til oppregningen i strpl. § 202d.

Når det gjelder spørsmålet i punkt 4.11 om båndlegging og forholdet til straffesaken, er NAST i tvil om hvilket av de to alternativene (forebyggende eller avvergende) som er best. Det første alternativet (forebyggende) er nok som departementet skriver, mest i tråd med rekommandasjonene fra FATF på dette punkt. Løsningen vil imidlertid innebære en viss form for ny hybridløsning. I dag er det et klarere skille mellom forebyggende tvangsmidler og etterforskning enn det her kan virke og legges opp til. Det kan skape uklarheter og forvirring.

Det avvergende alternativet vil være klarere. Den foreslåtte avvergende bestemmelsen er kun begrenset til strl. § 131. Terrorfinansiering og deltakelse i terrororganisasjon holdes dermed utenfor den nye bestemmelsen, men dette er sannsynligvis de mest praktiske formålene.

Et siste aspekt er at så å si alle forebyggende saker med tvangsmiddelbruk er graderte. Dette vil sterkt vanskeliggjøre en form for offentlig båndlegging.

Disse dilemmaene gjør at embetet ikke kan gi noen klar anbefaling på dette punkt.

Med hilsen

Jan F. Glent
embetsleder